

”Kyllä tästä selvittäään” on Sandra-näytelmän jatko-osa

MONOLOGI

Teatteriesitykset Ittipäällä jatkuvat. Kirjailija-ohjaaja **Heidi Köngäksen Sandra**-romaanin pohjautuva *Sandra*-näytelmä saa jatko-osan. Sen pääroolissa on **Salme Lehtonen**.

Kyllä tästä selvittäään-näytelmä on monologi ja se pohjautuu viime vuonna ilmestyneeseen *Mirjami*-romaanin. Päähahmo on edelleen kuitenkin Sandra.

– Päätin, että käytän Mirjamissa olevaa äidin tarinaa ja näkökulmaa sotaan naisen kautta. Sen, joka ei lähde rintamalla, mutta joka kantaa kaiken ja jonka läpi kaikki menee, määrittelee Heidi Köngäs.

VARSINAISESTI NÄYTELMÄN idea syntyi siitä, kun Köngästä sapettivat kevään jatkuvat uutiset 70+-ikäisistä ikkunoiden takana. Ikkunan takana niin monet puoliset ja äidit odottivat miehään ja poikiaan pois sodastakin.

Salme Lehtonen oli rooliin luonteva valinta, sillä molemmat tunsivat toisensa jo Köngäksen *Kirje isältä*-tv-sarjasta, missä Salmella oli pieni rooli.

– Viimeksi kävin katso-massa Salmen loistavan roolin Kauppa-Lopona marraskuussa, kertoo Heidi Köngäs.

**En jaksakaan tehdä
ilmanaikuisia, josta
kävellään ulos eikä
muisteta mitään.**

SALME LEHTOSELLE rooli oli kuin henkireikä.

– Se oli semmoinen kirkastus tuolta ylhäältä. Jumaliste, joku on miettinyt, että tämmöistäkin voidaan tehdä. Tässä sitä nyt ollaan.

Koko kevät oli ollut Lehtoselle todella rankka. 13. maaliskuuta loppu kaikki.

– Ja tyttäret pitivät huolta siitä, että pirtistä en poistunut mihinkään.

NÄYTELMÄÄ KÄYTIIN läpi alkukesästä lukemalla, heinäkuussa treenit alkoivat Ittipäällä.

Heidi Köngäs muokkaa tekstiä harjoitusten edetessä.

– Viimeksi eilen, Salme vinkkaa väliin.

– Se on mun tapa tehdä. Ihan sama tv-sarjoja ja elokuvakäsikirjoituksia tehdessä. Jos olen itse käsikirjoittamassa, niin minä olen ihan mahdoton, korjaan ihan viimeiseen hetkeen asti, Köngäs sanoo.

SALMEN MUKAAN ihmiset ovat kylillä kyselleet, keitä muita näytelmässä on mukana.

– Minä olen Janne, minä olen Maija, minä olen Mirjami, minä olen joskus Soilekin, pikku tyttö.

– Siis tämä on aito monologi. Heidi selvittää.

– Niin, sellainen kuin mo-

Sandra ja moni muu hahmo herää henkiin jälleen monologissa ”Kyllä tästä selvittäään”. Sandra on Salme Lehtonen.

Salme Lehtonen (vas.) on näytelmän Sandra, vierellään kuiskaaja Karla Sivonen. Takana välissä ohjaaja-käsikirjoittaja Heidi Köngäs.

ANU KUIVASMÄKI

Sandra on ollut minulle niin rakas henkilö, että minä elän vieläkin kauhean voimakkaasti hänen tunteitaan.

neen Köngäksen mielestä tässä näytelmässä tärkeintä on oikea elämänsäsenne.

– Sinä olet kävelevä Kyllä tästä selvittäään -ihminen, hän sanoo Salmelle.

– Täällä tarvitaan semmoista tiettyä valoisuutta ja se tulee siitä, että tunnetaan, että meillä on joku yhteys menneisiin aikoihin.

Vaikka Sandra ja Mirjami -kirjoissa painopiste on mennessä ajassa, kärki peilautuu nykyhetkeen. Samanlaisia asioita kuin korona, esimerkiksi, on ollut ennenkin. Niistä selvittäään.

Naiset Köngäs on halunnut nostaa esille, koska nämä tekevät ratkaisevia asioita:

– Kutovat villasukkia ja tekevät ruokaa. Yksikään armeija ei taistele ilman villasukkia eikä ruokaa näillä leveysillä. Se on se Sandran tehtävä maailmassa.

PUHUMATTOMUUS ON myös yksi asioista, joita Köngäs haluaa tuoda esille.

– Sodassa olleitten miesten tarinoita leimaa se, että isä ei koskaan puhunut. Ne lauseet ovat ehkä ne kaikkein vakavimmat minun mielestäni. Se, mistä ei koskaan puhuta, on tärkeä avata. Olen ajatellut sitä sekä Sandrassa että Mirjamissa. Olen niin monta kertaa kuullut lauseen, että isä ei koskaan sanonut tai meillä ei koskaan puhuttu, ei saanut puhua.

– Näin se oli meilläkin, Salme Lehtonen sanoo.

– Monet sanovat, että on kauheata, että me suomalaiset määrittelemme itsemme sotien kautta, Minä ajattelen niin, että niistä pitää niin kauan erinäkökulmista puhua, kunnes ne tulevat puhutuksi, kunnes voimme päästää irti, Köngäs sanoo.

SALME LEHTONEN on pohtinut roolia rakentaessaan omien vanhempiensa elämää. Vuonna 1909 syntynyt isä oli 5 vuotta sodassa ja haavoittuikin. Äidillä oli kaksi pientä lasta huollettavanaan, toinen heistä Salme.

– Tämä kertoo myös minun enojeni tarinaa, todellisten henkilöiden tarinaa, Sandran poikien tarinaa, Köngäs sanoo ja pohtii samalla, pääseekö koskaan eroon mummonsa tarinasta.

– Varmaan se on niin, että Sandra on ollut mulle niin rakas henkilö, että minä elän vieläkin kauhean voimakkaasti hänen tunteitaan.

KYLLÄ TÄSTÄ selvittäään -näytelmä alkaa prologilla, jossa

eletään vuotta 1928. Perhe lähtee vapaaehtoisella huutokaupalla Väärinmajan talostaan Lepistöstä ja tulee suon laitaan Mäntän Vuohijoella.

Sitten syttyy talvisota ja varsinainen tarina alkaa. Se jatkuu ajallisesti jatkosodan päättymiseen.

Sandra elää jokaisen lapsensa asia sydämellään. Elämä ei ole auvoista ja ihmisuhteissa on jännitteitä. Myös perheen on punainen tausta säteilee elämään. Siitä ei saa puhua. Se pitää pontata maan sisään.

KYLLÄ TÄSTÄ selvittäään -näytelmää on harjoiteltu Ittipäällä heinäkuun alusta lähtien. Koko tiimi on kasattu Köngäksen mukaan luonnon menetelmällä.

– Ilman Sirpaa (Bertling) ei täällä tapahtuisi yhtään mitään. En edes yrittäis mitään. Sirpahan pyörittää koko Ruoveden kulttuurielämää.

– Nyt kyllä vähän liioitellaan, Sirpa toppuuttelee.

– Sitten on Anssi Tikanmäen musiikki, Tarja Väätsen lavastus, joka oli jo Sandrassa, Maarit Tikanmäen vaatesuunnittelu, ja Pauli Paananen, joka ajaa valot ja musiikit.

Ittipään omistajia, Valkeajärviä, Köngäs kiittelee erityisesti.

– He ovat tehneet oikean kulttuuriteon kunnostaessaan tämän talon ja antaessaan sen taas meidän käyttöön.

Salme Lehtoselle yksi tärkeä työryhmän jäsen on nuori kuiskaaja Karla Sivonen.

– Hän on taivaan lahja!

NÄYTELMÄN ENSI-ILTA on perjantaina 28. elokuuta. Saliin voidaan ottaa koronatilanteesta johtuen vain 50 katsojaa. Lipunmyynti tapahtuu ulkona samoin kahvissa.

– Nyt kun uusi aalton tulut, on pelkoa ilmassa. Mutta pelon sisällä on eletty ennenkin, Heidi sanoo.

– Jos ne venäläiset vaikka hyökkää ja miehittää koko Suomen, sellainenkin teksti siellä on, Salme muistuttaa.

NÄYTELMÄN HENKI on optimistinen, mutta mikään kevyt hattara *Kyllä tästä selvittäään* ei ole.

– Haen aina sitä, että ihminen liikuttuu, saa muutaman kerran nauraa, mutta saa loppussa tuntemuksen sisäänsä. En jaksakaan tehdä ilmanaikuisia, josta kävellään ulos eikä muisteta mitään, Köngäs sanoo.

KUINKA ISO juttu tämä Salme Lehtonen sinulle on?

– Onhan se iso! Kun ammattilainen, elokuvantekijä ja kirjailija Heidi uskaltaa luottaa minuun, että tästä tulee jotain, on se ihan iso, iso juttu!

Anu Kuivasmäki

Kyllä tästä selvittäään -monologi Ittipäällä, Syrjäntie 185, Ylä-Vääri pe 28.8. klo 18, la 29.9. klo 14 ja la 5.9. klo 14.

PITKÄN URAN elokuva- ja tv-sarjoja tuottaneena ja joittavana kirjailijaurankin teh-